

Session 2: "The Working Poor and Captives (=Trafficked Persons): A Closer Look" (November 10)

The Working Poor as the "Poor"

1. משנה מסכת פאה פרק ה:ו

Mishnah Pe'ah 5:6

לא ישכור אדם את הפועלים על מנת שילקט בנו אחריו. . . .

One may not hire a worker on the condition that the son [of the worker] should gather the gleanings after him (Trans. Joshua Kulp on www.sefaria.org).

2. תלמוד בבלי מסכת יומא דף לה עמוד ב

B. Yoma 35b

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת

They said about Hillel the Elder that each and every day he would work and earn a half-dinar, half of which he would give to the guard of the study hall and half of which he spent for his sustenance and the sustenance of the members of his family. One time he did not find employment to earn a wage, and the guard of the study hall did not allow him to enter. He ascended to the roof, suspended himself, and sat at the edge of the skylight in order to hear the words of the Torah of the living God from the mouths of Shemaya and Avtalyon, the spiritual leaders of that generation.

The Sages continued and said: That day was Shabbat eve and it was the winter season of Tevet, and snow fell upon him from the sky. When it was dawn, Shemaya said to Avtalyon: Avtalyon, my brother, every day at this hour the study hall is already bright from the sunlight streaming through the skylight, and today it is dark; is it perhaps a cloudy day? They focused their eyes and saw the image of a man in the skylight. They ascended and found him covered with snow three cubits high. They extricated him from the snow, and they washed him and smeared oil on him, and they sat him opposite the bonfire to warm him. They said: This man is worthy for us to desecrate Shabbat for him. (Trans. Koren from www.sefaria.org; with edits)

Wages and Worries

3. ספרי דברים פרשת האזינו פסקא שז

Sifrei Deuteronomy parashat Ha'azinu, piska 307

אל אמונה, בעל הפקדון. ואין עול, גובה שלו באחרונה שלא כמדת בשר ודם. . . פועל שעשה אצל בעל הבית ויש לו בידו דינר כשהוא בא ליטול את שכרו אומר לו צא דינר שיש לי בידך והי לך את השאר, אבל מי שאמר והיה העולם אינו כן אלא אל אמונה בעל הפקדון ואין עול גובה את שלו באחרונה

(Deuteronomy 32:4) *A faithful God, guardian of the security deposit (i.e., reliable). Never false, [God] collects what is [God's] last, not like the way of flesh and blood. . . a worker who does [work] for the householder and [already] owes him a dinar: when he comes to collect his wage, [the householder] says to him: "Deduct the dinar that you owe me and here is the rest [as your wage]." But the One who spoke and the world came to be is not like this. Rather, a faithful God, reliable, never false, [God] collects what is [God's] last (1st draft trans. Alyssa Gray)*

4. תלמוד ירושלמי מסכת בבא מציעא פרק ו דף יא טור א/ה"א

Y. Bava Metzi'a 6:1, 11a

הלכה ח' המעביר חבית ממקום למקום כו' תני רבי נחמיה קדר מסר קדרוי לבר נש תברין ארים גולתיה אתא גבי רבי יוסי בר חנינה אמר ליה איזיל אמור ליה למען תלך בדרך טובים אזל ואמר ליה ויהב גולתיה אמר ליה לך אגרך אמר ליה לא אמר ליה זיל ואמור ליה וארחות צדיקים תשמור אזל ואמר ליה ויהב ליה אגריה הדרן עלך השוכר את האומנין

"One who transports an amphora from place to place," etc. It was stated: Rabbi Nehemiah the potter gave his pots to a person who broke them. He confiscated his coat. He went to Rabbi Yose ben Hanina, who told him, go and tell him: Prov. 2:20 "That you should go in the ways of good people." He went and told him who then returned his coat. He asked him, did he pay your wages? He said, no. He told him, go and tell him: "And to the paths of the just you shall keep." He went and told him who then paid his wages. (Trans. Guggenheimer from www.sefaria.org; notes omitted).

5. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פג עמוד א

B. Bava Metzi'a 83a

רבה בר בר חנן תברו ליה הנהו שקולאי חביתא דחמרא. שקל לגלימיהו, אתו אמרו לרב. אמר ליה: הב להו גלימיהו. - אמר ליה: דינא הכי? - אמר ליה: אין, +משלי ב'+ למען תלך בדרך טובים. יהיב להו גלימיהו. אמרו ליה: עניי אנן, וטרחינן כולה יומא, וכפינן, ולית לן מידי. אמר ליה: זיל הב אגריהו. - אמר ליה: דינא הכי? - אמר ליה: אין, +משלי ב'+ וארחות צדיקים תשמר.

Some porters [negligently] broke a barrel of wine belonging to Rabbah son of R. Huna. Thereupon he seized their garments; so they went and complained to Rab. 'Return them their garments,' he ordered. 'Is that the law?' he enquired. 'Even so,' he rejoined: 'That thou mayest walk in the way of good men.' Their garments having been returned, they observed. 'We are poor men, have worked all day, and are in need: are we to get nothing?' 'Go and pay them,' he ordered. 'Is that the law?' he asked. 'Even so,' was his reply: 'and keep the path of the righteous.' (Proverbs 2:20) (Trans. Soncino)

6. ספרי דברים פרשת כי תצא פסקא רעט

Sifrei Deuteronomy parashat Ki Tetzai, pisqa 279

טו) ביומו תתן שכרו, מלמד ששכר לילה גובה כל היום, ושכר יום גובה כל הלילה מנין תלמוד לומר לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר. . . . ואליו הוא נושא את נפשו, וכי למה עלה זה בכבש ומסר לך את נפשו לא שתתן לו שכרו בו ביום אם כן למה נאמר ואליו הוא נושא את נפשו אלא מלמד שכל הכובש שכר שכיר מעלה עליו הכתוב כאילו הוא נוטל את נפשו

(Deuteronomy 24:15: *You must pay him his wages on the same day, before the sun sets, for he is needy and urgently depends on it; else he will cry to the Lord against you and you will incur guilt* [JPS]) This teaches that a nighttime hired [laborer] collects all day. That a daytime hired [laborer] collects all night, from where [do we learn this]? Scripture says (Leviticus 19:13) *The wages of a laborer shall not remain with you until morning* (JPS). . . . *‘for he urgently depends on it’* (literally, *he sets his life on it*): and for what did [this laborer] ascend the ramp and hand his life over to you? Was it not so that you would give him his wage on that very day? If so, why does [scripture] say *for he urgently depends on it*? Rather, this is to teach that whoever suppresses (AG: this is a play on words; “suppresses” is *kovesh*; “ramp” is *kevesh*) the wage of a hired [laborer], scripture accounts it to him as though he has taken [the laborer’s] life. (1st draft trans. Alyssa Gray)

7. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קיב עמוד א

B. Bava Metzi’a 112a

ואליו הוא נושא את נפשו, מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה - לא על שכרו? דבר אחר: ואליו הוא נושא את נפשו - כל הכובש שכר שכיר כאילו נוטל נפשו ממנו. רב הונא ורב חסדא, חד אמר: נפשו של גזלן, וחד אמר: נפשו של נגזל. מאן דאמר נפשו של גזלן - דכתיב אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער וכתיב כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש. ומאן דאמר נפשו של נגזל - דכתיב כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח. - ואידך נמי, הכתיב את נפש בעליו יקח! - בעליו דהשתא. ואידך נמי, הכתיב וקבע את קבעיהם נפש - מה טעם קאמר; מה טעם קבע את קבעיהם - משום דנטלו נפש.

“for he sets his soul upon it: For what did this laborer ascend on a ramp or suspend himself from a tree and risk death to himself? Was it not for his wages?”

Alternatively, “for he sets his soul upon it” teaches that one who withholds the wages of a hired laborer, it is as though he takes his soul from him. Rav Huna and Rav Hisda disagreed over the meaning of this statement. One says it refers to the soul of the robber, and one says that he takes the soul of the robbery victim.

The one who says it refers to the soul of the robber, as it is written: “Do not rob from the weak because he is weak, nor crush the poor in the gate” (Proverbs 22:22), and it is written immediately afterward: “For the Lord will plead their cause, and spoil the soul of those who spoil them” (Proverbs 22:23). And the one who says it is referring to the soul of the robbery victim bases his opinion on a verse, as it is written: “So are the ways of everyone who is greedy for gain; it takes away the life of its owners” (Proverbs 1:19).

And according to the other Sage too, isn’t it written: “It takes away the life of its owners”? This is referring to its current owner. And according to the other Sage too, isn’t it written: “And spoil

the soul of those who spoil them"? What is the reason: What is the reason that God will spoil those who spoil them? Because they took someone's soul. (Trans. Koren from www.sefaria.org; edited)

8. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קי עמוד ב

B. Bava Metzi'a 110b

גמרא. תנו רבנן: מניין לשכיר יום שגובה כל הלילה - תלמוד לומר +ויקרא י"ט+ לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר. ומניין לשכיר לילה שגובה כל היום - שנאמר +דברים כ"ד+ ביומו תתן שכרו. ואימא איפכא! - שכירות אינה משתלמת אלא בסוף. תנו רבנן: ממשמע שנאמר לא תלין פעלת שכיר אתך איני יודע שעד בקר? מה תלמוד לומר עד בקר - מלמד שאינו עובר אלא עד בקר ראשון בלבד. מכאן ואילך מאי? - אמר רב: עובר משום בל תשהא. אמר רב יוסף מאי קראה - +משלי ג'+ אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך.

GEMARA. Our Rabbis taught: Whence do we know that a worker hired by day collects [his wages] all night? From the verse, the wages of him that is hired shall not abide with you all night until the morning (Leviticus 19:13). And whence do we know that a worker hired by the night collects it the whole of the [following] day? Because it is written, At his day shall you give him his hire (Deuteronomy 24:15). But let us say the reverse? — Wages are payable only at the end [of the engagement]. Our Rabbis taught: From the implication of, The wages of him that is hired shall not abide with thee all night, do I not know that it means, until the morning? Why then is it written, until the morning? To teach that he [the employer] violates [the injunction] only until the first morning. But thereafter? — Said Rab: He transgresses, Thou shalt not delay [payment]. R. Joseph said: What verse [shows this?]: Say not unto thy neighbor, Go, and come again, and tomorrow I will give; when you have it by you (Proverbs 3:28). (Trans. Soncino, edited)

9. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף סב עמוד א-עמוד ב

B. Avodah Zarah 62a-b

מתני'. השוכר את הפועל לעשות עמו בין נסך - שכרו אסור. . . . גמ'. מ"ט שכרו אסור? אילימא הואיל ויין נסך אסור בהנאה, שכרו נמי אסור, הרי ערלה וכלאי הכרם דאסורין בהנאה, ותנן: מוכרין וקידש בדמיהן - מקודשת! אלא, הואיל ותופס את דמיו כעבודת כוכבים. והרי שביעית דתופס את דמיה, ותנן: האומר לפועל הילך דינר זה, לקוט לי בו ירק היום - שכרו אסור, לקוט לי ירק היום - שכרו מותר! . . . ורבא אמר לעולם דקדוש בקדושת שביעית ודקא קשיא לך פועל פועל דלא נפיש אגרייה לא קנסוהו רבנן חמרין דנפיש אגרייהו קנסוהו רבנן בהו. ומתני' חומרא דין נסך שאני

MISHNAH. IF [A HEATHEN] HIRE [AN ISRAELITE] WORKMAN TO ASSIST HIM IN [THE PREPARATION OF] YEN NESEK, HIS WAGE IS PROHIBITED.

GEMARA. Why is [the workman's] wage prohibited? If I answer that inasmuch as yen nesek is prohibited for use of any kind and therefore the wage which came to him from it is likewise prohibited, behold 'orlah and the mixed plantings of a vineyard are prohibited for use of any kind and yet we have learnt: If he sold them and with the proceeds married a wife she is legally married! On the other hand, [should I answer that the reason is] because his money [which comes to him on account of yen nesek] is affected as though it were an idolatrous object, behold the Sabbatical year affects the money [obtained from the sale of its produce] and yet we have learnt: If one said to a workman [in the Sabbatical year], 'Here is a denar and for it gather vegetables for me to-day,' his wage is prohibited; [but if he said,] 'Gather vegetables for me to-

day,' his wage is permitted! Raba, however, said: [The meaning is] certainly that their wage is holy like the holiness of [the produce of] the Sabbatical year, and the difficulty you raise over the teaching concerning the workman [who gathers fruits in that year can be met by the answer] that in the case of a labourer whose wage is small the Rabbis did not impose a penalty, but in the case of ass-drivers whose wage is considerable the Rabbis did impose a penalty; and as for our Mishnah the seriousness of yen nesek accounts for the difference. (Trans. Soncino)

10. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה יג

Rambam, Laws of Shemittah and Yovel 6:13

החמרים העושים בפירות שביעית מלאכת שביעית האסורה, כגון שהביאו יותר מדאי הרי שכן כדמי שביעית, ודבר זה קנס להם, ומפני מה קנסו בשכר החמרים ולא קנסו בשכר הפועל, מפני ששכרו מעט לא קנסו בו משום כדי חייו.

When donkey-drivers perform work with the produce of the Sabbatical year that is forbidden - e.g., they bring more than the [minimal amount] of produce - their wages are considered as money received in return for produce of the Sabbatical year. This is a penalty imposed upon them.

Why was a penalty imposed on the wages of a donkey-driver and not on the wages of a hired worker? Because the latter receives a minimal wage. Hence, he was not penalized so that [he could earn] his livelihood. (Trans. R. Eliyahu Touger)

11. רדב"ז הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה יג

Radbaz, [to] Laws of Shemittah and Yovel 6:13

וכתב רבינו ומפני מה קנסו בשכר החמרים וכו' וקשיא לי ומאן לימא לן דכתפין נמי אינם כדי חייהם וי"ל דסתם פועל אל שכרו הוא נושא נפשו מה שאין כן בחמרים ובכתפים:

And our Rabbi (=Rambam) wrote. . . and I have a difficulty. How can we say that there is no issue of "earning his livelihood" for porters?! [So] one must say that an unspecified "laborer" sets his life upon his wage, which is not the case for donkey-drivers and porters (1st draft trans. Alyssa Gray)

"My Slaves, and Not the Slaves of Slaves"

12. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כב עמוד ב

B. Qiddushin 22b

רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר: מה נשתנה און מכל אברים שבגוף? אמר הקב"ה: און ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי +ויקרא כה+ כי לי בני ישראל עבדים - ולא עבדים לעבדים, והלך זה וקנה אדון לעצמו - ירצע. ור"ש ב"ר היה דורש את המקרא הזה כמין חומר: מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית? אמר הקב"ה: דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים, בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי כי לי בני ישראל עבדים - ולא עבדים לעבדים, והוצאתים מעבדות לחירות, והלך זה וקנה אדון לעצמו - ירצע בפניהם.

Rabban Johanan b. Zakkai used to expound this verse as precious stone. Why was the ear singled out from all the other limbs of the body? The Holy One, blessed be He, said: This ear, which

heard my Voice on Mount Sinai when I proclaimed, For unto me the children of Israel are servants (Leviticus 25:55), they are my servants, and not servants of servants, and yet this [man] went and acquired a master for himself — let it be bored! R. Simeon b. Rabbi too expounded this verse as a precious stone. Why were the door and doorpost singled out from all other parts of the house? The Holy One, blessed be He, said: The door and the doorpost, which were witnesses in Egypt when I passed over the lintel and the doorposts and proclaimed, For unto me the children of Israel are servants, they are my servants, and not servants of servants, and so I brought them forth from bondage to freedom, yet this [man] went and acquired a master for himself — let him be bored in their presence! (Trans. Soncino, light edits)

13. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף קטז עמוד ב

B. Bava Qamma 116b

דאמר רב: פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. . . דכתיב: +ויקרא כ"ה+ כי לי בני ישראל עבדים, ולא עבדים לעבדים.

For Rab said that a labourer is entitled to withdraw even in the middle of the day. . . . as it is written: For unto me the Children of Israel are servants (Leviticus 25:55); they are my servants, but not servants to servants. (Trans. Soncino, light edits)

Captives

14. רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ח:

Rambam, Laws of Gifts to the Poor 8:10

פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותן, ואין לך מצוה גדולה כפדיון שבויים שהשבוי הרי הוא בכלל הרעבים והצמאים והערומים ועומד בסכנת נפשות, והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך ועל לא תעמוד על דם רעך ועל לא ירדנו בפרך לעיניך, ובטל מצות פתח תפתח את ירך לו, ומצות וחי אחיך עמך, ואהבת לרעך כמוך, והצל לקוחים למות והרבה דברים כאלו, ואין לך מצוה רבה כפדיון שבויים.

The redemption of captives receives priority over sustaining the poor and providing them with clothing. [Indeed,] there is no greater mitzvah than the redemption of captives. For a captive is among those who are hungry, thirsty, and unclothed and he is in mortal peril. If someone pays no attention to his redemption, he violates the negative commandments: "Do not harden your heart or close your hand" (Deuteronomy 15:7), "Do not stand by when the blood of your neighbor is in danger" (Leviticus 19:16), and "He shall not oppress him with exhausting work in your presence" (*ibid.* 25:53). And he has negated the observance of the positive commandments: "You shall certainly open up your hand to him" (Deuteronomy 15:8), "And your brother shall live with you" (*ibid.* 19:18), "Love your neighbor as yourself" (Leviticus 19:18), "Save those who are taken for death" (Proverbs 24:11), and many other decrees of this nature. There is no mitzvah as great as the redemption of captives. (Trans. R. Eliyahu Touger)

15. שו"ת בנימין זאב סימן רל

Responsa Binyamin Ze'ev siman 230

. . . ומ"מ עדיף נדבת פ"ש מכל צדקה הניתנת דהא השבוי עומד בסכנת חרב ורעב וערום והפודה אותו מצילו מכולן מה שאין כן המפרנס עני בבית. . . .

And nevertheless, donation for [the purpose of] redeeming captives is preferable to any *tzedaqah* that is given. For the captive stands in [constant] danger of the sword and is hungry and naked. And the one who redeems him saves him from all of these [things], which is not the case for the one who sustains a poor person [who lives in her] home. . . . (1st draft trans. Alyssa Gray)

16. שו"ת בנימין זאב סימן רלא

Responsa Binyamin Ze'ev siman 231

ועל ענין מותר שהותר מנדבת הקהל שנתנדבו בעד שבוי א' נראה דנותנין אותו המותר לאותו השבוי. . . . ואי קשיא לך כיון דמצות פדיון שבויים גדול מאי האי דאמרינן במגילה פרק בני העיר אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר אין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה והתם לא קאמר ולפדיון שבויים י"ל דמילתא דפשיטא היא דמצות פדיון שבויים עדיף טפי ומה שלא הזכירו התם משום דמרגלא בפומייהו דכ"ע דהמקיים נפש א' מישראל כאלו קיים עולם מלא דילפינן לה מקול דמי אחיך צועקים אלי דם אחיך לא נאמר אלא דמי אחיך דמו ודם זרעו כדאי' בסנהדרין פרק אד"מ ואם לא יפדהו הרי הוא בסכנת חרב וערום ורעב . . .

And concerning the matter of the extra [monies] that was left over from the communal donation that they donated on behalf of a particular captive: it appears that we give those extra [monies] to that captive and if you have a difficulty [and ask]: "Since the *mitzvah* of redeeming captives is so great, what is that which we see in [tractate] Megillah (AG: the Bavli says that a Torah scroll may be sold to finance Torah study or a wedding, but it does not mention redeeming captives)? One must say that it is obvious that the redemption of captives is vastly preferable [to these other meritorious activities], and the reason they didn't mention it there is because it was so transparently obvious to them. For everyone holds that whoever sustains a Jewish life, it is as if he has sustained an entire world. For we learn this from [Genesis 4:10]: *Hark, your brother's bloods cry out to me from the ground!* [The Torah] does not say *your brother's blood* (in the singular), but rather, *your brother's bloods* (in the plural)—his blood, and the blood of his seed, as it is brought in [tractate] Sanhedrin, chapter "monetary cases." And if one does not redeem [the captive], behold he is in danger of the sword, and is naked and hungry. . . . (1st draft trans. Alyssa Gray)

(codified at *Shulhan Arukh*, Yoreh Deah 253:6)